

ČITATELJI! Prosimo, poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povračanja cen, potrebuje list Vaše sodelovanja. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 230. — Štev. 230.

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, MONDAY, NOVEMBER 23, 1942 — PONEDELJEK, 23. NOVEMBRA, 1942

VOLUME L. — LETNIK L.

ZA NEKAJ VEČ KOT
na dan dobivate...
2C "GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(Izvezni sobot, nedelj in praznikov)
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

RUSKA OFENZIVA SE JE PRIČELA

KOT POREČA RUSKO VRHOVNO POVELJSTVO, JE RDEČA ARMADA VDARILA Z VSO SVOJO SILO NA NEMCE PRI STALINGRADU, VSLED ČESAR JE NEMŠKA ARMADA V VELIKI NEVARNOSTI. UBITIH JE BILO 15,000 NEMCEV IN RUSI SO ZAVZELI MOČNO UTRJENI KALAČ NA DONU, PRI ČEMUR SO RUSI NAPREDOVALI OD 40 DO 50 MILJ

Komaj je bilo sporočeno, da so Rusi pričeli močno ofenzivo pri Stalingradu, so že naglo napredovali južno in severno od mesta.

Posebno rusko poročilo, ki je bilo objavljeno opolnoči, pravi, da je rdeča armada, ki je prebijala nemško črto, pobila 14,000 Nemcev in jih 13,000 vjela. Z zavzetjem Kalača na vzhodnem bregu Dona in 40 milj zapadno od Stalingrada in dveh železniških križišč Krive Muzginskoj in Abganerova, 32 milj jugozapadno od Stalingrada ob glavnih progi Kavkaške železnice, je bila odrezana železniška zveza z nemško armado vzhodno od Donevoga kolena.

Pozneje poročilo naznana, da je bilo severno od Stalingrada so Risi prebili črto na razdaljo 20 milj, na jugu pa 13 milj.

Šest nemških infanterijskih divizij in ena tančna divizija je bilo popolnoma razbitih, težke izazube pa so bile prizadete sedmini infanterijskim, dvema tančnim in dveima motoriziranim divizijama.

V Stalingradu so Risi odbili nemške tanče in infanterijske napade ter pobile več sto Nemcev. Na nekem kraju so Risi po odbitem napadu sami napadli ter zavzeli neko višino, ki obvladuje doberšen del mesta.

Rusi upečno nadaljujejo svojo ofenzivo severozapadno od Stalingrada. Na nekem kraju sta bila razbita dva infanterijska polka 6000 mož, 18 tankov ter velikanska skladischa razgona vojnega materiala in bencina. Sovražnik je na bojišču puštil 14,000 mrtvih častnikov in vojakov.

List "Izvestja" pravi, da nemško vrhovno poveljstvo še dalje posilja rezerve v "peklensko črto" v Stalingradu, ki je pravi krematorij za nemško armado.

"Med razvalinami Stalingrada se nahaja več nemških mrtvih vojakov, kot pa je kamnov," pravijo "Izvestja."

Nemci so pričeli oblegati Stalingrad 23. avgusta in zadajo ofenzivo so pričeli 12. novembra.

Italija zgubila 66 divizij

London. — Šestinšestdeset italijanskih divizij, ki so štele 594 tisoč mož, je bilo pokončenih v Albaniji, ter v Afriki od kar je Mussolini vstopil v vojno. To mnenje so podali vojski krogri.

Vojški izvedenec je dejal, da divizija se more smatrati uničena, ko je tako raztrgana in zničena, da se jo mora reorganizirati z novim vojaštvom.

Italijanske izgube so porazdeljene takole:

Vojna v Albaniji je stala Italijo 11 divizij italijanskih vojakov.

Vzhodno-afrška kampanja je stala 12 italijanskih in 25 afriških divizij (divizije se stavljene iz domaćinov raznih afriških plemen.)

V Severni Afriki je Mussolini zgubil 16 italijanskih in 2 domaćinskih divizij.

Italijanske izgube v Rusiji še niso natančno znane, toda znamo pa je, da je bilo tja postabnih deset divizij italijanskih vojakov.

Močan pritisk na Nemce v Afriki

Zavezniški glavni stan v Afriki naznana, da je angleška armada prizadela nemškemu tančnemu oddelku velike izgube in da so ameriški bombniki v velikem številu napadli letališče v Tunisu.

Associated Press poroča, da Rusi odbili tri proti napade, so izboljšale svoje postojanke, ubili 200 vojakov in razbili dva tanka. Na nekem kraju so zasedli neko tovarno.

Pri Tuapse je en nemški batljon naščil nek hrib, napad pa je bil odbit in ubitih je bilo 100 Nemcev.

Zavzetje Kalača je prva večja zmaga zimske ofenzive rdeče armade. Ko je Kalča padel, so Rusi prodriši še 10 milj in zavzeli Krivo Muzginskoj. Ker leži Kriva Muzginska jugovzhodno od Stalingrada, je jasno, da bodo Nemci v Stalingradu padli v hrbot.

Plen, ki je padel Rusom v roke v treh dneh, je naslednji: 360 poljskih topov, veliko število majhnega orožja in trukov ter velikanska skladischa razgona vojnega materiala in bencina. Sovražnik je na bojišču puštil 14,000 mrtvih častnikov in vojakov.

List "Izvestja" pravi, da nemško vrhovno poveljstvo še dalje posilja rezerve v "peklensko črto" v Stalingradu, ki je pravi krematorij za nemško armado.

"Med razvalinami Stalingrada se nahaja več nemških mrtvih vojakov, kot pa je kamnov," pravijo "Izvestja."

Nemci so pričeli oblegati Stalingrad 23. avgusta in zadajo ofenzivo so pričeli 12. novembra.

ZRAČNI NAPAD NA TURIN

Angleška zračna sila je napala vojaška skladischa v Turinu v Italiji, in rečeno je, da je bil to največji in najhujši napad kar jih je še doživelja Italija.

Nad mestom je bila razlita mesečina in to je dalo napadalcem izvrstno priliko, da so lahko dobili svoje tarče. Bombe so nizale velikanske požare in letali vsled tega niso mogli videti natančnih posledic bombardiranja.

Kanadski letali, ki so sodelovali pri napadu, so dejali, da se je dvigal dim nad 5 tisoč čevljev visoko v enem kraju, kjer so smatrali, da so zadeli zalogo olja. Eden letalec je dejal, da je videl natančno, kako se je nahoma razsulo na dvoje veliko poslopje, na katerega je stekla k naobljihi hiši, ter povredala, kaj sta videla na prazni loti.

Ko je neki možakar vzel pričevanje dečkov za dovolj resno, da jima je sledil na kraj, kjer je bil kovček, je pronašel, da je v malem kovčku v rjuhu zavetov novorjeni dečki, ki je bilo kljub čudni situaciji videti čvrsto in zdravo.

Ženske v sosesčini so dete kmalu vzele v svoje varstvo in pozneje je bil novorjenček prepeljan v bolnišnico, kjer so zdravniki negotovili, da je bil rojen dve uri prej kot sta ga dečka našla.

Policeja sedaj išče mater, ki je na tako krvn način ostavila svoje dečke takoj po rojstvu.

Time Inc. je prednesla za-

govor, v katerem je izjavila,

da je o stvari poročala in ko-

mentirala, kakor je zadeva v

Hitlerjevo prijateljstvo — dvomljiva slava

Miriam Verne je umaknila

tožbo za miljon dolarjev, kate-

ro je naperila proti Time Inc.

zato, ker je v septembri iz-

dajo revije v letu 1939 izšel čla-

nec v katerem je bilo rečeno,

da je Miriam bila pozvana, da

zapleše privatno pred samim

Hitlerjem. Plesalka sedaj trdi,

ali je hotela to trditi v svoji

tožbi, da je tista omemba sko-

dovala njeni karieri.

Time Inc. je prednesla za-

govor, v katerem je izjavila,

da je o stvari poročala in ko-

mentirala, kakor je zadeva v

resnici bila. Investigacija je

končno tudi dognala, da je ples-

alka Verne v resnici takrat

tudi iskala publicitet potom

svojega prijateljskega pozna-

nja s Hitlerjem, ter je rada

dovolila, da se jo je slikalo z

darovi, ki jih ji je dal Hitler.

Zdaj, ko Hitler velja za naj-

krutejšega zločinka, ki hoče iz-

trbiti cele narode, se niti lah-

kovlavlji plesalki ne zdi več i-

menitno dejstvo, da jo je obda-

ral, ker mu je ugajal njen

ples.

ITALJANI SITI VOJNE

Italijani so že tako naveličani vojne, da je pričel narod to že očitno kazati. Ko je po zadnjem velikem angleškem bombardiraju prišel v Genovo italijanski kralj Viktor Emanuel, da si ogleda škodo in prebivalstvu vlije nekoliko tolažbe in poguma. Mesto običajno "Eviva!" so ga ljudje sprejeli s klicem "Pace, pace!" — Mir, mir!

Angleški radijo, ki je prisel na podlagi vichyskih tozavetnih števil in po poročilih pred nedavno doslih internirancev samih, je v krajih zasedenih sedaj po ameriških četah okrog 3 tisoč španskih lojalistov, 6 tisoč beguncov iz dežel v centralni vzhodni Evropi in 6 tisoč francoskih političnih internirancev.

Iz seznamov, ki so jih sestavili na podlagi vichyskih tozavetnih števil in po poročilih pred nedavno doslih internirancev samih, je v krajih zasedenih sedaj po ameriških četah okrog 3 tisoč španskih lojalistov, 6 tisoč beguncov iz dežel v centralni vzhodni Evropi in 6 tisoč francoskih političnih internirancev.

AMERIŠKE ĆETE PRINAŠAJO OSVOBOJENJE INTERNIRANCEM

Približno 15 tisoč političnim jetnikom ali internirancem je bila gagotovljena prosost po predsedniku Zdr. držav, od kar so ameriške čete zasedle Severno Afriko.

Iz seznamov, ki so jih sestavili na podlagi vichyskih tozavetnih števil in po poročilih pred nedavno doslih internirancev samih, je v krajih zasedenih sedaj po ameriških četah okrog 3 tisoč španskih lojalistov, 6 tisoč beguncov iz dežel v centralni vzhodni Evropi in 6 tisoč francoskih političnih internirancev.

Na tisoče židovskih beguncev deportiranih iz Francije v Alžirijo, je priključenih prisilnim delavskim kompanijam, ki so zaposljene na progi Trans Saharan železnice. Natančno število teh nesrečnikov ni zna no.

Predsednik Roosevelt t o v o stališče glede internirancev in političnih jetnikov zaenči tudi prinaša obljubo razveljavitev. Pri francoski interniranci v Severni Afriki je bil Bernard Lecadre, ustanovitelj Mednarodne lige za pobiranje antisemitizma in racizma. On je bil aretiran v mesecu avgustu, 1940, ko je objavil v francoskem četniku, "Marianne" članek, v katerem je proslavljal svobodni duh Francije. (ONA.)

Pomanjkanje surovega masla

V mestu New Yorku je kar naenkrat nastala zmeda, ker se je ugotovilo, da je bilo mestu odzvetega polovica surovega masla za vojaške potrebe. Ženske so hitele kupovati surove maslo in četudi surovega masla ni moč kopiti, ker bi se itak skvarilo, je nenaden naval vendar skoraj spraznil zalogu surovega masla v trgovinah. Nekatere manjše trgovine so bile brez surovega masla že pred poldnom preteklo soboto.

Upravitelji verižnih trgovin so izjavili, da so bili tudi prisiljeni odmeriti količino surovega masla za posameznega odjemale. Tudi smatralo, da bo moral biti maslo odmerjeno, da se tako zagotovi vsem enakomeren delež.

Medtem se je uradno javnosti priporoča, naj se vsaj za kuhanje posluži drugih primernih nadomestnih masčeb.

War Production Board je ukažal zadržati polovico zaloge surovega masla tudi v 34 državah večjih mestih, kar pomeni, da je bilo takoreko zasežena za vojaške potrebe in za posiljanje čez morje okrog 60 milijonov funtov surovega masla. Washington meni, da bo kmalu potisnjeni na stran.

OČE MNOGOŠTEVILNE DRUZINE SEL K VOJAKOM

Raymond Kelley iz Pittsburgha, Pa., oče devet otrok, je stopil v ameriško armado.

INVESTIRAJTE V AMERIKO
KUPUJTE
UNITED STATES WAR SAVINGS
BONDS IN STAMPS

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company. (A Corporation)
Frank Saker, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$6. Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.; za pol leta \$3.;
za četr leta \$1.50. — Za New York za celo leto \$7.; za pol leta \$3.50.
Za iznosenoščino za celo leto \$7.; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenčni sobot. nedelj in praznikov.
"GLAS NARODA", 216 WEST, 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHElsea 3-1242

V JUGOSLAVIJI

Ta članek, ki ga je objavil v "New York Times" znani časnikar Hanson W. Baldwin, nam je poslal J. I. C., in ga zaznati važnosti objavljamo na mestu uredniških člankov. Sledi članki bodo še sledili.)

(Nadaljevanje.)

Sile osišča cenjene na 300,000 mož.

Jugoslovanska vlada ceni zasedbene sile na skupno 33 divizije, h katerim je treba pristeti še 4 divizije, vpoklicane od marionetne hrvaške države, toda cenitev številnih sil moštva nam pokaže, da bi bile te divizije, tudi ako bi jih res bilo toliko zaposlenih s tem, da krotijo Jugoslovane, kar je malo verjetno — da bi bile te divizije številčno precej slabotne. Z vsemi potrebnimi vojaškimi in intendantenskimi in drugimi potrebnimi četami bi 33 divizij značilo skupaj od 500,000 do 1,000,000 mož.

Neodvisni krogi cenijo sovražne sile, katere zadržujejo general Mihajlović in komunistične partizanske skupine ter splošna neurejenost razmer v Jugoslaviji, mnogo nižje, od 10 do 20 divizij.

Med temi zasedbenimi silami je največ italijanov. Ljudstvo imenje sumi, da je Mussolini nastanil močne vojaške sile v Jugoslaviji ne le v cilju policijskega nadzorstva in okupacije ozemlja ter da bi orisal in ojačil svoje zahteve v bodoči Evropi, temveč deloma tudi zato, da bi se izognil potrebi, katero mrzi in katere se boji, da jih pošlje na fronto.

Jugoslovanska vlada v izgnanstvu misli, da je približno 17 italijanskih divizij — kar bi bilo ogromno — predvsem v Črni gori in drugih ozemljih, kjer je bil general Mihajlović najbolj aktiven. O Nemcih pa sodijo, da imajo v Jugoslaviji 5 divizij, kar je najbrže tudi pretirano.

Dve in pol nemške divizije so baje v Srbiji, da podpirajo marionetno vlado Milana Nedića. Poldružna v takozvani Neodvisni Hrvaški v podporo marionetni vladi Ante Pavelića. Ena divizija pa je baje v Banatu, katerega upravlja Nemci kakor da je del Srbije.

Bolgarske zasedbene čete ceni jugoslovanska vlada na 70,000 mož. Načanjene so v Južni Srbiji in deloma v stari Srbiji. Madžari, katere cenijo na 4 divizije, pa se nahajajo v Bački in v Baranji. V neodvisni Hrvaški so domobranske sile od štirih divizij, ki so nezadostno oborožene in dopolnjene z slovenskimi bataljoni ustašev, katere je organiziral Ante Pavelić, načelnik te države. Ustaši so hrvaški primer nacističnih ravnin srač. Brutalni so in maščevalni ter krivi mnogih izmed najhujših zverstev in moritev, kar se jih je dogodilo v Jugoslaviji. Med njimi in med redno hrvaško domobransko vojsko vladajo baje veliki nesporazumi.

Večina prebivalstva v Jugoslaviji, posebno pa Srbi, ki so steli pred vojno 53 odstotkov vsega prebivalstva, je osiščen najbrže sovražno. Vendar pa so nekateri deli ljudstva prostovoljno pomagali osišču, a drugi so jih vede ali nevede podpirali. Nedicovo vlado v marionetni Srbiji stavljajo oni, ki razmere poznajo, v isti red z Petain-ovo, a ne s kvizilinško vlado. Pavelićeva vlada na Hrvaškem pa je odkrito fašistična in uživa podporo zaradi fašističnih elementov, ki brezvomno dobivajo denarno podporo osišča. Jedro teh elementov so ustaši.

V takih težkočah, v takih bojih in v takem sovraštvu se bore general Mihajlović in njegovi četniki proti tlačitelju, domim komunističnim partizanom vodijo svojo lastno vojno.

Generalata plavala do brega

Kakor se glasi poročilo iz glavnega stana zaveznikov nekje v bližini Bune, v Novi Gvineji, so japonski bombniki napadli neko ribiško ladjo, na kateri sta bila dva zaveznika generala, katerih imena seveda niso podana.

Eden od generalov je sam strejal na napadalce, ki so se spustili precej nizko, ter je pri tem vziral toliko časa, da je bil prisiljen zapustiti potapljačo, se brod, drugi general pa je medtem hladno poveljeval in nadzoroval resitveno delo. Šele, ko sta bila gotova, da so vsi možje varno na poti proti obrežju, sta se tudi generala vrgla v morje in odplovala na varno,

Nacijski lovijo španske lojalistične voditelje v Franciji

Berlinski radio je naznani, da so bili v Franciji prijeti voditelji bivše španske republike, ki so se po Frankovi zmagi zatekli v Francijo. Aretacije so se izvršila odtar so naciji zasedli že južno Francijo in sicer so bili dozdaj prijeti in poslanji v Spanijo Francisco Largo Caballero, Santiago Cesares Quiroga, ter več drugih voditeljev.

Oba imenovana voditelja sta bila premierja republikanske Španije za časa dolgotrajne civilne vojne, katero sta pomagala Francu izvajevati Hitler in Mussolini, ki sta na španskih tleh preiskušala svoje bojne orožje in takto, ki je bilo namenjeno za osvojevanje sveta ob prvi dani prilik — ki je prišla zanju s to vojno.

Na kongresu potrebna popolna vzajemnost

Dne 5. in 6. decembra bodo prišli zastopniki in zastopnice slovenskega življa v tej veliki in svobodni deželi na zborovanju našega narodnega kongresa v Clevelandu, pred vsem z dvojnim namenom.

Najprej hočejo v imenom številu na glas povedati ameriški javnosti, kako neomajno in enotno stojimo slovenski Amerikanec za ameriško vladu v njenih vojnih naporih, ker se prav dobro zavedamo, kaj bo njena zmaga v tej svetovni vojni pomenila za Ameriko in vse ostale svet.

Potem bodo na podlagi neovršljivih dejstev skušali pokazati vsem odločajočim činitjem v krogom, v kolikšni meri so naši ljudje prispevali s svojim delovanjem na vseh poljih slovenske delavnosti k splošni blaginji ameriškega naroda, s čimer so si kajpak tudi zasluzili pravico, da jih naša vladava upošteva in posluša, kadar se s svojimi upravičenimi željami in zahtevami obrnejo do nje.

In vse drugi na vso moč varenamen bodo imeli na tem zgodovinskem zborovanju pred očmi. Kajti v sedanjih težkih v ludih časih so nezashčitana grozodejstva in pretresljivi dogodki praklicali slovenske Amerikanec k dolžnosti, k neizogibni dolžnosti, ki jim je ni naložilo krvavo sorodstvo morda še nikoli poprej.

Po tistem rajsko lepem koščku sveta, koder prebiva in deluje že več kakor tisoč let sebi in celokupnemu človeštvu v prid sicer majhen, ali vseeno življanje, madživ, krepak in žilav narod, iz katerega izvirajo ameriško Slovenstvo, hlepki zlobno sreč nadutemu in gospodavalcemu Nemu na eni strani, na drugi pa tuje zemlje lačnemu Italijanu. Oba ta nasilne žuge ugonabljata in mučita tisti slovenski narod s tako krunstvo, da nima to nujno zločinsko počenjanje primere v zgodovini človeškega rodu.

Ker so slovenski Amerikaneci še edini Slovenci na svetu, ki uživajo svobodo v govoru in tisku, se mislijo v polni meri poslužiti te pravice ter se z vodo odločnostjo potegniti za potapljajočo se Slovenijo in njen rod, da se ne zatre in izbriše za vedno z zemeljskega površja.

Pota in smernice za dosego tega plemenitega cilja si hočejo določiti na zborovanju našega narodnega kongresa v Clevelandu.

To njihovo prizadevanje obeta biti v zvezi z veliko pozitivnočnostjo pa silnimi duševnimi in gmočnimi napori. Kajti nodilo mu bo nešteto ludih ovir v napoto. To je tako gotovo, kakor amen v ocenju. Toda z dobro voljo se dajo premagati vse neizogibne težkoče.

V zadnjem času se je naš državni oddelek kaj rad pečal s stremljenjem tukajšnje laške propagande ter celo poslušal njeni neosnovane trditve, če, da gre primorski in se drugi slovenski svet Italiji. In če, kaj mu je še količaj do pravice in resnice, je dušo že trgal nad usodo nesrečnega naroda v Sloveniji. Nekateri washingtonski krogi so celo že govorili, da jih naša vladava upošteva in posluša, kadar se s svojimi upravičenimi željami in zahtevami obrnejo do nje.

Ali odleglo pa mu je vsaj nekoliko, ko je poslušal govor, ki ga je imel oni dan pomočni državni tajnik Berle v New Yorku. Iz tistih njegovih besed je razvidno, da bi naša vladava ne podpirala nobenega posebnega mišija z Italijo, dokler se laško ljudstvo ne otrese zverinske fašistične pošasti, ki požiga in pleni pa muči in mori po Sloveniji, da je strah. To se pravi, da ni misliti na mir z Italijo pred popolnim porazom osiščnih sil in da ne bo verolomni Mussolini sedel z demokratičnimi zavezniki za zeleno mizo, ko se bodo delale narodne meje v Evropi in drugod.

In v veliko uteho nam je lahko tudi to, da se je ruska sovjetska vladu uradno izrekla za združitev slovenskega ozemlja, ko bo konec tega mesarskega klanja in roparskega uničevanja.

Toda kajt temu bo pot, po kateri bodo morali izbrani za stopniki slovenski Amerikanec hoditi, še sile trnjeva, preden se jim posreči ovreči laške propagande ter pridobiti ameriške in angleške vladne kroge za to, da bodo priznani slovenskemu narodu pravico do narodnega obstanka na svobodnih tleh lastnega ozemlja. Pa

Ako hočemo nadaljevati in se povečati ofenzivne operacije — "kar napred udarjati" kakor je dejal nedavno predsednik Roosevelt, je jasno, da moramo biti izvrstno opremjeni, izvezbani in vse to o pravem času. Kljub temu se hajamo zdaj v pogledu izvrjenih mehanikov izpod pravilnega razmerja. Intendanca in poročevalna služba potrebuje zdaj za takoj preko 50,000 izvrjenih mehanikov in tehnikov. Če pa nam bo primanjkovalo mehanikov, bo neizbežno moral trpeti naša oprema, kakor tudi njena pravocasna prizadjetnost.

V bitvah manjkajo možnosti, ki se vedo spremeti posluževati mehaničnih instrumentov. To so telefonisti in telegrafisti, radio operatorji, strojni mehaniki, monterji, delavec pri kovinskih ploščah, garažni mehaniki, urarji in ljudje, ki se prav posredno zanimalo za mehanike kot tako. Zaradi tega jih bo mogoče naučiti v najkratšem času, kako popravljati orožje, pregledati nastavke za bombe, kontrolirati priprave za merjenje in sproženje topov ter vzdrževati v uporabnem stanju precizne instrumente in prometna vozila.

To so možje v starosti od 18 do 44 let, samec ali oženjenec, ki so zmožni prestati preiskušati svojih zmožnosti in vojaški zdravstveni pregled za službo v vojni. Taki možje se imajo javiti takoj, da bo naš vojaški storitvi dobro tekeli.

Za oče informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ Glavni stan: 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SENZACIONALNI FILMI O AMERIČKI AFRIŠKI KAMPANI; RAVNOKAR PRISLI S CLIPPERJEM

AFRIKA

Oglejte si, kako je zmagovita ameriška armada zavzela Alžir, Maroko. Oglejte si resnično izkratno ameriški čet. Pogljete, kako MacArthur pristeka na Japonce. Oglejte si, kako Chile zahteva prelom z osiščem. Oglejte si, kako je ameriška mornarica razbilu Japonce. Oglejte si novi film "America Speaks".

Oglejte si najboljše predstavo v mestu — 20 centov do 2 popolne

E M B A S S Y

NEWSHEET THEATRE

Broadway & 46th ST. N. Y. C.

RAZGLEDNIK

Piše Anna P. Krasna

"Slovanovo" Martinovanje

Preteklo nedeljo je imelo vesko društvo "Slovan" veselico Martinovanja in ob tej priliki je priso lepo steklo rojakov in rojakinj v Slovenski dom v Brooklynu, da so se ob kazanju slik in lepem petju "Slovana" pozabavali in obenem dalu zboru pobude za nadaljnjo delovanje na našem kulturnem polju.

Med posetniki so bili tudi naši Slovenci iz starega kraja. Dr. Čok in sinček Sava sta se nedaleč od mene prav veselo zabavala nad splošno veselim prizorom na odrvu, kateri je bil tem časih zdravljenci, čimveč glazkov je bilo dvignjenih v zdravici na čest slovenski dekleti, sv. Martinu, Slovenia.

"Slovan", ki rad nastopi na veselicah raznih društev in skupin, je bil z udeležbo in razpoloženjem občinstva lahko prav zadovoljen in upamo, da nas bo na prihodnjem martinovanju zbranil se več in nas bo "Slovanovi" fantje, starci in mladi, še bolj zabavali — predvsem pa upamo, da bi bil tedaj že mir na svetu in bi mogli z večjim veseljem lediti občinom, ki so nekdaj bili v navadni naši zdaj zasluženi domovini, Sloveniji.

fanti zapela in zaplesala ob nedeljah — pila so navadno malo, a njihova družba je bila pozivljajoča v vsaki dostojni gostilni.

Natakarica, Mrs. Ručigaj, se je dobro odrezala in tudi z glosom se dobro postavljala. Enako pa poveči podali prav lepe posamezne pesmi, a najlepše so pa zapeli v zboru.

Mr. Leo Zakrajšek je kazal sklice iz domovine in pa nekaj zabavnih za otroke, poleg tega pa je pokazal tudi naše newyorske Slovence in Slovence, kako so se imeli na pikniku, itd, ter kako so korakali v veliki vojni paradi to prosto poletje. Naše slovenske narodne noše so bile prav pestre v vseh slikah.

"Slovan", ki rad nastopi na veselicah raznih društev in skupin, je bil z udeležbo in razpoloženjem občinstva lahko prav zadovoljen in upamo, da nas bo na prihodnjem martinovanju zbranil se več in nas bo "Slovanovi" fantje, starci in mladi, še bolj zabavali — predvsem pa upamo, da bi bil tedaj že mir na svetu in bi mogli z večjim veseljem lediti občinom, ki so nekdaj bili v navadni naši zdaj zasluženi domovini, Sloveniji.

Nekaj o šoli

Kakoveste se pripravljamo za šolsko priredbo, ki se bo vrnila 20. decembra. Predstava, ki jo pripravljamo, bo zelo zanimiva in docela drugačna, kot pa smo jih navajeni vedno gledali. Z gospo Furlanovo snamreč z združenimi močmi nekaj tuhtale in iztuhtale tako, da bo najbrž končno nekaj prav prijaznega in novega.

Za dobrjo predstavo pa je treba, da se otroci redno udeležujejo sobotnih včeraj, ob katerih se bodo domači odslisi pa do priredbe največ urili za nastop, itd. Naprosto torej starci, da poskrbe, da bodo dečki in deklice prihajali kolikor mogoče redno v šolo ob sobotah. Izreco naproščam o Orehekova dva fanta, da se nam zopet pridružita, ker Donaldalda bi radi porabili pri risanju, v čemer je on izborn. Enako naj skušajo matere navoditi tudi druge take malečke, ki nočejo več pohajati v slovensko šolo, da spet pridejo, ker bo posebno od odzajla in prej zanimivo pri nas v šoli. Pa na svidenje v soboto — in da vas bo mnogo!

JERRY KOPRIVSEK in njegove orkester na plastični Terenzija Polka Na pianinu — valček Stv. M 575 In DUQUESNE UNIVERSITY TAMURICA — Stv. M 571 Za toč. cenik in cene plastične

Islandski ribič

ROMAN — Spisal PIERRE LOTI.

13

Vse to se je izpreminjalo zelo hitro. In zraven je bilo vati šmanjenje, ki je naznajalo vzbujenje iz te brezkončne otopenosti. In nebo, jasno nebo se je pokazalo izza svojega zagrinala. Separe, ki so bile potisnjene sedaj proti obzorju, so se začele tam zbirati v majhne sive oblačke podobne slabotenu zidovju krog in krog morja. Te dve zrcali, med katerimi so bili ribiči — nebeško in morsko — sta dobili svojo globoko prozornost, kakor da bi bil kdo ponel vso umazanost, ki se je bila nabrala na njih. Vreme se je izpremenilo, toda prehitro. To ni pomenilo nič dobrega.

Od teh strani morja so prihajale ribičke ladje vsi si Francije, kar jih je ribarilo v teh pokrajinh. Bretanic, Normancie, Buleščni, Dunkirchenčani. Kakor se zbirajo ptiči na klje, tako so hitele ladje za parnikom, povsod so se pokazale njihove majhne, sivkaste peruti ter obljudile to mrtvo, bledo puščavo. Nič več niso plavale počasi, razpele so se v svežem vetru jadra ter se bzo približevale.

Tudi Island se je pokazal tam daleč, kakor da bi se hotel tudi on približati z ladji. Vedno razločnejše je kazal svoje visoke gore, pokrite z golimi skalami, ki se niso nikdar pokazale drugače nego od strani, od spodaj, in se z nekakim obzorovanjem. Zdela se je celo, da je tam zdaj za temi gorami že drug Island podobne barve, čevar oblike so postajale prikazan, in tiste gigantske gore so bile samo megle, ki so se zgorstite na obzorju. In solnce se je vleklo nizko nad vodami, ni se moglo dvigniti, videti ga je bilo skozi oni dozdevni otok, kakor bi se bilo ustavilo za njim. Bila je nevzumljiva prikazan. Sedaj ni imelo nič več obroča, in njegova okrogla plošča je dobila ostre konture. Podobno je bilo izgubljenemu umirajočemu planetu, ki se je neodločno ustavil sredi tega kaosa.

Parnik se je bil sedaj ustavljal v množico Islandcev, ga je obusa. Od vseh ladje so prihajali k njemu čolni, majhni, kakor orehove lupine, napolnjeni z bradatimi, čudno oblečenimi možnimi. Vsi so imeli kaj na sru, kakor otroci. Nekateri so prosili zdravil za vsakdanje, neznanne rane, drugi obleke, tretji živeža, drugi so zopet pričeli iskat psem.

Nekaj je bilo tudi takih, ki so jih njihovi kapitani dali vkljeniti v železa zaradi neposlušnosti. Zdela se jim je to nekaj čisto naravnega, ker so služili prej pri državni mornarici. In če je stari mojster, ki jih je bil vkljenil, zarenčal nad njimi, naj ležejo postrani, da se bo moglo mimo njih, so storili to pohlevno in ubogljivo, z nasmehom na ustih.

Danes je bilo mnogo pisem za Islandce. Med drugimi sta bili dva pisma za "Mačijo", kapitan Guermeur, eno za gospoda Jana Gaosa, drugo za gospoda Silvestra Moana. Zadnje je bilo prišlo čez Dansko in Reykjavik in od tu s parnikom dalje.

"Vagmešter," je nekolikokrat segnil v svoje platitvene vrte, ko jih je delil pisma. Včasih se je moral poštenu truditi, da jo prebral naslove, ki niso bili vselej pisani od večete roke. Poveljnik je postajal nestren...

"Hitro, hitro, požurite se, barometer pada!"

Nič mu ni bilo po velji, da se je nabralo toliko bolničev in ribičev krog parnika, kajti poznal je te kraje, da niso posebno varni.

Jan in Silvester sta imela navado, da sta brala skupaj svoja pisma.

Danes sta jih čitala pri luči ponočnega solnce, ki je sijalo tam na obzorju, podobno še vedno ugasli zvezdi.

Sedla sta v samotem kotičku, oklenila se drug drugega preko ram ter čitala počasi, da bi se jima vtisnila vsaka beseda, vsaka črka v spomin...

V Janovem pismu je zvedel Silvester nekaj novic o Mariji Gaos, svoji mali zaročenki v Silvestrovem je čital Jan smerne dogodice, s katerimi je znala babica Ivona tako izborni zahavati, in potem na koncu še nekak, kar je bilo namenjeno njemu: "Pa pozdravi mi tudi mladega Gaosa."

Ko sta lomčala, je Silvester obtovaljaje se, pokazal svoje pimo velikemu prijatelju, hoteč se prepričati, je li mu kaj druga roka, ki ga je pisala.

"Kaj ne, Jan, kako lepa pisava!"

Toda Jan, ki je dobro vedel, če gava je bila ta pisava, je obrnil glavo v stran ter zmignil z rameni, kakor bi hotel reči, da se mu nazadnje že preneumno zdi, da ga vedno spominja na Marjetico.

Tedaj je Silvester skrbno zvili ubogi, zaničevani list, ga spravil nazaj v ovčtek ter ga skril na pas za svojo srajco.

Gotovo nikdar se ne vzameta — si je mislil ves žalosten. Toda kaj ima neki proti rjejt?

Zvonec na parniku je udaril polnoč. In onadvaka sta še vedno sedela tu in mislila na dom, na odsotne, na tisoč stvarij, kakor v sanjah.

V tem hripi je večno solnce pomočilo svoj zlati rob v vodah ter se začelo zopet počasi dvigati. In to je bilo jutro.

DRUGI DEJ.

Izpremenilo je bilo obliko in barvo to solnce, islandsko, in začelo je ta novi dan s slabim jutrom. Sedaj je bilo prost, in že tančiče in posiljajo je velike žarke, ki so se vzpenjali po nebu kakor puščice, oznanjevale bližnjo nevihto.

Nekaj dni sem je bilo zelo lepo; sedaj se je imelo ta nehati. Veter se je igral nad strehami teh ladji, kakor da čenti potrebo, razpršiti jih ter oprostiti morje njihove navzočnosti. In začelo so se razkrapljati in se umikati, kakor vojska na bregu — samo pred to grožnjo, ki je bila zapisana v zraku, glede katere se niso mogli več varati.

Vedno močneje je pihalo, stresalo ljudi in ladje.

Valovi sedaj še majhni, so se začeli poditi v vrstah, drug za drugim, ter se zbrinati v gruče; spočetka so se bili pokrili z belo peno, ki je bila videti na vrhu kakor sešita. Pozneje je začelo pokati, pokazal se je dim, zdelo se je, da to vre, gori — in šumenje je restlo od minute do minute.

(Nadaljevanje prihodnjih.)

O SLOVENSKEM KONGRESU

Piše: DR. IVAN ČOK, pred. "Jugoslov. odbora iz Italije."

Z zanimanjem sem zasledoval na skupen program. Pod dobrim, poštenim in odločnim vodstvu bi taka organizacija ne smela bita v stanu da prepreči mnoge zaoblode in grehe, ki so se v tem času — deloma tudi naše notranje disorganizacije — zagresili, ampak bi mogla celo bistveno pomagati in koristiti toliko slovenski, hrvatski, in srbski, kolikor tudi splošno jugoslovanski stvari.

Sedaj je situacija razčlenjena v toliko, da je prevladalo složno mišljenje, da je kongres potreben, in da je že gotovo, da se bo kongres zares vršil 5. in 6. decembra t. l. Z ozirom na to, mislim, da se ne bo moglo smatrati kot neko vimeščevanje v uprašanje potrebe slovenskega kongresa aka v tej situaciji kot Slovenec in jugoslovanski državljan ter kot predsednik "Jugoslovanskega odbora iz Italije" povem svoje mnenje: da je kongres ameriških Slovencev ne le neobhodno potreben, nego do je velika škoda, da se ni že zdavnaj vršil. Neobhodno potreben je, da se Slovenci v Ameriki organizirajo in da dajo svojim bratom v domovini vso pomoč, katero jim morejo prežiti v teh težkih časih. Nobenega vama ni, da slovenski narod v stari domovini to želi in privlakuje od svojih bratov v Ameriki in jaz mislim celo, da so oni tem doma prepričani, da tako organizacija Slovenec v Ameriki že dolgo obstoji in da niso povojnih držav.

Še več. Ne le Nemci, ampak tudi bratje Hrvati in Srbi v Ameriki bi morali obdržati svoje kongrese, se organizirati in potem sklicati skupen jugoslovenski Kongres, ki naj bi izbral poleg slovenskega, hrvatskega in srbskega Narodnega sveta tudi skupni Jugoslovenski narodni svet v Ameriki. Pomisliš samo, kakšen velik efekt bi se dosegel v zunanjem svetu, če bi se bilo že pred letom in pol — takoj ko so fašisti napadli Jugoslavijo — tako postopalo in izbralo skupno narodno vodstvo, v katerem bi bili najboljši predstavniki Slovenec. Srbov in Hrvatov, ki bi med sabo razčistili vse naše politične probleme in se zedinili.

V okviru tega svetnega preverata igra Slovenija važno vlogo predvsem radi svojega geografskega položaja; leži v sredji Evrope, na križišču treh glavnih evropskih ras: slovenske, germanske in latinske. Slovenija je naša last, a plen Germanov in Lajhov. Od tod v tej groznatikalizmi strašne žrtve, ki jih more Slovenija prenašati. Z ozirom na približnost Germanov in Lajhov v pogledu naše zemlje in z ozirom na neverjetno brutalnost in cinizem njihovega postopanja proti vsemu, kar je slovenskega, ni pretirano reči, da je sam obstoj Slovenec kot naroda na kocki.

To ni samo sentimentalna fraza ali strašilo nam samim, da bi se bolj zavedali svojih dolžnosti. Zato obstaja dokazi.

Pred mano leži na mizi geografska mapa, ki sem jo te dni dobil iz Italije. Ima obliko stenske karte in ima nadpis: "Europa politica" (politična karta Evrope). Izdal jo je poznamen "Geografski institut de Agostini v Novari," ki stoji pod uradno italijansko kontrolo. Na njej je zarisanca cela Evropa.

Zapadna meja Jugoslavije začenja še vzhodno od Reke in teče po slovensko-hrvaški meji proti severu do Ogrske. Vzhodno od te meje leži "Croazia" (Hrvatska), ki gre na sever ob reki Dravi do njenega izliva v Donavo in v območje Donavi do Zemunova. Na gre po staro srbsko-avstrijsko mejo do Jadranskega morja. Pri tem pa pripadajo Italiji: Dalmacija med Velenjem in Dinarjem ter morjem do južno od Splita; dalje, razen Brača in Hvara, vse dalmatinško otočje; in končno Kotorski zaliv s Široko okolicijo, ki gre proti severu do bližnje Dubrovnika, na jugu zajema Budiro in seveda, prvorazredni strateški objekt Lovčen. Z drugimi besedami: Hrvatski državi priznavajo vse one kraje hivše Avstro-Ogrske, ki prehajajo Hrvati in Srbi, odvzeli so ji "samo" tole: Reka, skoro celo Dalmacija (brez Dubrovnika) skoraj vse otroke (brez dveh) in Kotor z Lovčenom. Vse to si je vzela Italija za sebo. Malenkost Vojvodino so velikodusno poklonili Madžarom.

35 centov komad
3 za \$1.
MOJA DEKLE JE ŠE MLADA
Po 25 cent komad:
Naročils pri
KNJIGARNI
SLOVENIC PUBLISHING CO
216 West 18th St., New York

Naročils pri
KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY, 216 West 18th Street, New York, N. Y. — Cena je samo \$1.

NOVA IZDAJA

Dobri Atlas

je nujno potreben

... in ravno v

HAMMONDOVEM NOVEM

Svetovnem Atlasu

NAJDITE ZEMLJEVIDE, KI SO TAKO POTREBNI, DA MORETE SLEDITI DANAŠNJIM POROČILOM

Zbirka nanovo in lepo tiskanih zemljevidov v 7 barvah, kaže svet, kakoršen je danes in vam pomaga razumeti zgodovinsko važno delovanje diktatorskih in demokratskih vlad.

NEKAJ POSEBNIH VAZNOSTI

VSEBINA ATLASA

Zemljevid svetovnega odbora je izbral tisoč slik samo najboljše barvane sliko, zbirka je tako popolna, da je za vsakega neobhodno potrebna tekmo vojne in po vojni.

Vključeni so naslednji zemljevidi: — svet, Evropa (danes), osredina Evropa (ob izbranu vojno), Anglesko otoče, Francija, Nemčija, Italija, Švica, Holandska, Belgija, Svedska, Norveška, Danska, Unija sovjetskih socialističnih republik, Bolgarska, Romunija, Jugoslavija, Grčija, Albanija, Aržila, Turčija, Sirija, Libanon, Arapska, Vzhodno Indijsko otoče in Malajski polotok, Indija, Burma, Kitajska, Japonska, Pacifik Južna Amerika (severni del), Južna Amerika (Južni del), Afrika, Severna Amerika, Kanada, Združene države, Mehika, O-sredina Amerika in Zapadna Indija.

ILUSTRACIJE — 45 skrbno izbranih resničnih fotografij iz vseh krajev sveta.

NOVO LJUDSKO ŠTETJE — Uradne številke glavnih mest in trgov v Združenih državah in kaže primerjavo s starim štetjem.

SED AJ

40 centov

PO POŠTI
V URADU — 35 CENTOV

48 VELIKIH STRANI

Svet pripada ljudem, katerih ravnost nima obzora

Ta atlas, ki sam seboj popravljam, ima namen rešiti morskevira na splošno in vprašanja, ki nastanejo v raznih razgovorih. Strani so skladne zemljevidu in podajajo razsežnost zemlje, prvine sončnega sveta, pokrajine in globokost oceanov in jezer, dolgot najdaljih rek in prekopov, površino poglavinskih otokov in visokost svetovnih gora. Tu so odgovori na mnoga današnja vprašanja.

Naročite pri:

Slovenic Publishing Company

216 WEST 18th STREET

Na vzhodu te "Hrvatske države" sta dve državci: Srbija in Črna gora, obe samostojni in neodvisni druga od druge. Srbija ima meje od pred letom 1912 do Ristovca na jugu (t. z. predkumanovska Srbija). Celo južno Srbijo (Makedonijo) so podelili na dva dela z limijo, ki gre od Ristovca do Ohrida. Vzhodna polovica (s Skopljem) gre Bolgariji, ki dobijo vrnjanje tu di caribrodski okraj, katerega je izgubila po prvi svetovni vojni. Druga polovica pripade Albaniji.

Tudi Črna gora ima stare meje iz leta 1912 s tem, da ji je odvzet Lovčen.

Slovenije na karti sploh ni več, ker je razdeljena po dveh, kar je razdeljena po dveh.

"SPANISH in 20 LESSONS" — Spanjola v 20-lih nalogah. — Španško-angliška slovničica. — Spisal jo je R. D. L. Cortina.

Ta knjiga je popolna in prav nič prikazana. Od prve do zadnje strani je popolnoma ista, kot jo je pisatelj napisal in kot je bila prvo izdana za višjo ceno. Cena je zato nizka, ker so se porabile pravne tiskarske forme, in ker je pisatelj sprejel nizko ceno.

Po tej pripravi stopnjevalni metodai Corintovo knjizko pomaga, da se lahko naučite španščino.

To praktično učenje ima kar najmanj nezaužitih v zapletenih slovenščinah, da pride do zgodnjih Slovenije

da pride do zgodnjih Slovenije